

PR uden løn og i fritiden

Især på teaterproduktioner oplever skuespillere et stigende krav om at stille op til markedsføring. Tit i fritiden og ofte uden betaling. Men hvor meget skal man stå model til?

Sociale medier er en gråzone

Vi elsker kameraet i vores iPhones, som bliver brugt flittigt under prøveforløb og forestillinger. Men husker du altid at spørge din kollega, før du knipser løs og lægger på Facebook?

"Nå, men hvad får du så?"

Vi kan tale om sex, diskrimination, alder og religion, men løn er stadig tabu. Men åbenhed om lønforhold kan både fremme holdånd, arbejdsglæde og tillid og give gennemsigtighed i budgetterne.

#03 2016

MAGASINET

SCENELIV

SANG • DANS • TEATER • FILM / UDGIVET AF DANSK SKUESPILLERFORBUND

Musicals

– vi har ikke set toppen endnu

Teatret, der tog ansvar

Borgenes teater
i Odsherred

SEKRETARIAT FOR DANSK SKUESPILLERFORBUND OG FILMEX

SCENELIV udgives af Dansk Skuespillerforbund

og udkommer 8 gange årligt.
Oplag: 2.700 eks. - Abonnement: 425 kr. årligt

MAGASINET SCENELIV

Dansk Skuespillerforbund,
Tagensvej 85, 3. sal
2200 København N
Telefon: 33 24 22 00
Fax: 33 24 81 59
Mandag-fredag 9-12 og 13-15.
dsf@skuespillerforbundet.dk
www.skuespillerforbundet.dk

Artikler, læserbreve og lign. sendes til:
ck@skuespillerforbundet.dk
Redaktion: Charlotte Kiberg (redaktør),
Katja Holm (ansvarshavende).

Annoncer sendes til: Jette Rydder
jr@skuespillerforbundet.dk.
(Debatindlæg, anmeldelser, mindeord osv. må
maks. fylde 2800 anslag inkl. mellemrum.)

Tryk: KLS Grafisk Hus.
Design: ad-man.dk.

ANNONCEPRISER OG FORMATER (b x h)

Helside annonce (170 x 270) 9.000 kr.
Bagsiden (190 x 260 + beskæring) 9.000 kr.
2/3 side annonce (170 x 192) 6.500 kr.
1/2 side annonce (170 x 133) 5.000 kr.
1/3 side annonce - horisontal (170 x 60) 2.500 kr.
1/3 side annonce - vertikal (54 x 270) 3.500 kr.
Visitkort-annonce (83 x 58) 700 kr.
(maks. 400 anslag inkl. mellemrum)
Medlemsannoncer (83 x 58) 350 kr.
(maks. 400 anslag inkl. mellemrum)

Annoncemateriale skal afleveres i pdf-format.
Alle priser tillægges moms.
Særlige annoncønsker:
Kontakt Jette Rydder - tlf. 33 24 22 00

DSF'S BESTYRELSE

Katja Holm (formand), Nastja Arcel, Daniel
Bevensee, Kristine M. Brendstrup, Adam Brix,
Christian Damsgaard, Frank Gundersen, Thomas
Præstegaard, Rebekka Lund, Ulla Ricklander,
Magnus Bruun, Anne Voigt Christiansen,
Søren Bang Jensen, Johanne Nøregård-Nielsen,
Benjamin Boe Rasmussen, Andreas Jebro (sup-
pleant), Peder Holm Johansen (suppleant)

DSF'S SEKRETARIAT

Formand: Katja Holm
Sekretariatschef: Anna-Katrine Olsen
Vicesekretariatschef: Kim Hansen
Kommunikationschef: Charlotte Kiberg
Chefjurist: Maj Hagstrøm
Juridiske konsulenter: Magnus Homann Poulsen,
Jørgen Byrdal Kloch Larsen, Morten Lisby
Socialkonsulent: Nanna Møller
Sekretær: Hanne Arlund
Kursuskoordinator: Karin Iwersen
Sekretær for formand og sekretariatschef:
Tine Fangel
Regnskabschef og Filmex: Heidi Holm Madsen
Webmaster og Filmex: Jette Rydder
Håndbog og Filmex: Kristine Staffeldt
IT- manager og Filmex: Sengül Kaya-Mortensen
Filmex-medarbejder: Thomas Heldrup Christensen
Projektmedarbejder: Kasper Grande
Reception: Bente Wittenborg

DEADLINE TIL NÆSTE NUMMER: 19. MAJ 2016

Kontrakter til Filmex

Det er ikke for sent
– men skynd dig

Sidste frist var den 1. april for ind-
sendelse af kontrakter fra 2015, der
skal med i fordelingen og udbetalin-
gen i slutningen af september 2016.

Husk at sende kopier.

Har du booket prøvesale i DSF Studio?

I øjeblikket oplever vi øget fore-
spørgsel på prøvelokaler.

Som noget nyt er bookingkalende-
ren forsøgs-mæssigt blevet gjort
synlig for alle brugere, der er logget
ind. Det betyder, at man kan
se, hvem, der er i hvilke sale hvor-
når. Og derfor også hvem, der ikke
er dukket op. Vi håber, at åbenhe-
den vil betyde, at brugerne bliver
endnu bedre til indbyrdes at koordi-
nere og sikre den bedst mulige
udnyttelse af lokalerne.

HUSK

DSF's generalforsamling og forårsfest 29. maj 2016

på "The Lab", Vermundsgade 40B, 2100 København Ø.

Vi begynder kl. 12.00, men dørene åbnes for indskrivning allerede kl. 11.30.
Efter generalforsamlingen er der forårsfest med musik, hygge og god mad, hvortil
drikkevarer kan købes til rimelige priser.

Ca. 14 dage før generalforsamlingen modtager alle medlemmer den endelige dags-
orden med posten, og resten af materialet vil efterfølgende ligge på
skuespillerforbundet.dk.

Hvis du gerne vil have materialet tilsendt, er du velkommen til at ringe til
forbundet. Som en særlig og ny service til dig, der bor langt væk eller af andre
grunde ikke kan deltage, er der i år mulighed for at se og høre generalforsamlingen
på din tablet eller smartphone.

Det eneste, du skal gøre, er at downloade app'en Subcell, så kan du følge
med i det hele live.

Har vi de rigtige oplysninger?

Det er vigtigt, at både din adresse, din mailadresse og dine telefonnumre er opdateret i DSFs system. Ellers risikerer
du at gå glip af både job via Skuespillerhåndbogen, spændende tilbud og vigtige beskeder fra Dansk Skuespillerforbund.
Så tjek med det samme, at vi har de korrekte oplysninger og ret dem på din håndbogsside, hvis vi ikke har.

Du skal bruge dit medlemsnummer og den adgangskode du selv har oprettet. Du kan også sende en mail til Hanne Arlund
på ha@skuespillerforbundet.dk, så hjælper hun dig.

OBS!

Foto: Dennis Westerberg

6

Foto: Miklos Szabo

10

Foto: iStock

14

Foto: iStock

19

#03 2016

MUSICALS – VI HAR IKKE SET TOPPEN ENDNU 6

Store popmusicals i Tivoli og seriøse dramaer i musicalform. Danskerne kan tilsyneladende ikke få nok af musicals, som for alvor er sluppet af med 70'ernes og 80'ernes dårlige ry. Mængden af musicalforestillinger – og ikke mindst billetsalget til dem – er støt stigende, og det er ikke fordi publikum har ændret sig, men fordi kvaliteten har fået et markant løft.

PR-ARBEJDE UDEN LØN OG UDEN FOR ARBEJDSSTIDEN 10

Især på teaterproduktioner oplever skuespillere et stigende krav om at stille op til markedsføring – på alle platforme, tit uden for arbejdstiden og også uden ekstra betaling. Samtidig begynder teatrene deres promovering af forestillingerne tidligere og tidligere. Men hvor meget skal man stå model til? Sørg for at få skrevet ind i din kontrakt, præcis hvad du er forpligtet til.

SOCIALE MEDIER ER EN GRÅZONE 12

iPhones er med på teatrene hele vejen – fra læseprøverne begynder, under prøveforløb og under selve forestillingerne. Det giver helt nye muligheder for markedsføring og for at holde det vigtige publikum orienteret. Men det kan samtidig bringe skuespillerne i klemme, når der kommer billeder ud i verden, som de ikke har godkendt. Billeder, der aldrig kan fjernes helt igen.

TEATRET, DER TOG ANSVAR 15

Hvad er det for en forskel, vi kan gøre, fordi vi er lige her? Efter i mange år primært at have fungeret som turnéteater, har Odsherred Teater gjort det til sit speciale at lave lokalt forankret, integrerende og debatterende scenekunst. Kunst, der påvirker livet for de mennesker, der bor i nærmiljøet. I dag er teatret en åben kulturinstitution, der opererer tværfagligt med både offentlige og kommercielle institutioner.

"NÅ, MEN HVAD FÅR DU SÅ?" 19

Vi kan tale om sex, diskrimination, alder og religion, men når det kommer til, hvad vi tjener, bliver der stille. Løn er stadig tabu, og det er et stort problem, hvis man ønsker lige løn for lige arbejde. "Åbenhed omkring lønforhold kan både fremme hold-ånd, arbejdsglæde og tillid og skabe gennemsigtighed i budgetterne til kunsten," siger Ditte Hansen, som med tiden er blevet både modigere og bedre til at forhandle sin løn.

FORSIDEFOTO:

Fra Odsherred Teaters 'Velkommen til Twin Peaks'. Jette Sloth Nielsen fotograferet af Søren Meisner.

DEN DANSKE SCENEKUNSTSKOLE EFTER- OG VIDEREUDDANNELSEN

EFTERUDDANNELSES PROGRAM 2016

Den 1. januar 2016 blev Den Danske Scenekunstscole Odsherred og Den Danske Scenekunstscole Efteruddannelsen København sammenlagt til en fælles efter- og videreuddannelse. Kerstin Anderson tiltrådte samtidig som leder af den nye afdeling som har til huse både på Scenekunstscolen i Odsherred og på Scenekunstscolen i København. DDSKS - EVU fortsætter med at tilbyde diplomuddannelser, kurser, master-classes, arbejdsophold og recidencies.

What You See Is (Not) What You Get!

SPOR festival inviterer til samtale, forestillinger og workshop med anerkendte scenekunstnere fra Europa og USA. Workshoppen "Composing Dramaturgy" vil undersøge forholdet mellem moderne teater og musik.

Forestilling den 13 og 15. maj, samtale den 14. maj, workshop den 15. maj Sted: Århus

PRESENCE – Masterclass with Patsy Rodenburg

Patsy will work with participants on body centring and aligning to create a naturally placed and connected body. Participants will be shown how to free their voice.

Tid: 3.-4. juni 2016 Sted: DDSKS- København

Radio drama workshop at DR

The purpose of the workshop is to write, record, edit and post-produce a series of short story led audio dramas.

Tid: 21.-23. Juni. Sted: DR

Summer school Improvisation with Keith Johnstone

Meet the master and learn about improvisation directly from the source. Keith Johnstone graduated from the Royal Court Theatre in London and worked there as chief dramaturg and stage director from 1956 - 1966. He taught at the Royal Academy of Dramatic Art, until he moved to Canada. Since then he has taught and made workshop at many leading performing arts schools and universities in Europe.

Tid: 12.-21. August. Sted: DDSKS-Odsherred

DUBBING ved Chresten Speggers

Tid: 10.-14. oktober Sted: København

Dubbing 1 ved Lars Thiesgaard

Tid: 29. - 31. oktober Sted: Odsherred

Lysforståelse med Michael Breiner

For alle der arbejder med scenelys og som har behov for at få en grundlæggende indføring og forståelse for lys som aktivt kunstnerisk virkemiddel.

Tid: 14.-15. juni. Sted: DDSKS-Odsherred

SWOP seminar - kunst og/eller læring

I forbindelse med SWOP - den internationale dansesfestival for børn og unge arrangerer Åben Dans og DDSKS - EVU et seminar om kunst og læring. Kan man overhovedet skelne mellem kunst og læring?

Tid: 2. maj. Sted: Aaben Dans, Roskilde

Dance as a powerful vehicle - workshop with Suzie West

Tid: 27. - 28. Maj. Sted: Dansehallerne

The creative dance model – workshop with Catherine Gallant

Tid: 8. -10. august. Sted: Dansekapellet

Choreography with young people - workshop with Robert Mennear and Suzie West

Tid: 1.-2. oktober Sted: Fredericia

Developing Text through movement and image - Caroline McSweeney

A workshop to explore text in a way that differs from a play reading or focusing on dramaturgy etc, using image or physicality to explore the language and imagistic nature of the play.

Tid: 14.-18. november. Sted: Odsherred

www.scenekunstscolen.dk

Nyt udefra

Vin og rockmusik

I Londons Westend forbereder man sig så småt på sommerens teaterrokader. På hjemmesiden Official London Theatre meddeles det, at rockbandet Green Days musical 'American Idiot' genopsættes på Arts Theatre. Stykket havde premiere sidste år, hvor det spillede i en kortere periode og fik gode anmeldelser. Blandt andet skrev avisen The Telegraph: "Musicalen brager gennem de traditionelle barrierer for den slags teater. Med sit vid og sin varme har forestillingen god mulighed for også at få respekt fra det mere traditionelle teaterpublikum". 'American Idiot' spiller fra 8. juli til 25. september.

Allerede lidt tidligere kan man se den europæiske premiere på teaterstykket 'Sideways' baseret på Alexander Paynes film fra 2004. Akkurat som i filmen vil man i teaterstykket møde to modne mænd, der skal på en sidste vinsmagningstur, inden den ene af dem skal giftes. Det går ikke stille af. Daniel Weyman og Simon Harrison spiller hovedrollerne. Efter premieren 26. maj kører stykket til og med 9. juli.

Jobs og Gates løb tør for penge

Det amerikanske teaterwebsite www.theatremania.com forsøgte først i april at beskrive en fiaskos anatomi med baggrundshistorien om musicalkomedien 'Nerds' på Broadway. Komedien, der handlede om Steve Jobs og Bill Gates, blev stoppet under prøverne på grund af mangel på penge. Den lange udgave af historien kan læses på websitet, men her er den korte udgave fortalt af skuespilleren Patti Murin:

"Musicalen var castet. Designerne arbejdede hårdt, og øveperioden var lige begyndt. Vi var i sidste øjeblik, men det var sindssygt morsomt. To uger inde i øveperioden informerede vores producer os om, at der ikke længere var penge til at fortsætte. Få minutter senere blev der sendt en presmeddelelse ud, og det var så det. Færdig. Aflyst. Finito.

Selv om vi tweetede selfies med vin og pizza og tårer, afspejlede det langt fra, hvad der skete bag kulisserne. Vi kunne se i instruktørens ansigt, at han enten skulle fortælle om et dødsfald, eller at showet var aflyst. En stor investor havde trukket sig. Vi gik i chok, gled ned af væggene for at ende på gulvet, som man ser det i teenagefilm. Alle begyndte at drikke vin, selv om nogle overvejede at gå til casting på Royal Caribbean Cruise Line, der castede i bygningen ved siden af. Men vi lod være. Det ville være for hårdt også at gå glip af det job. Næste dag performede vi showet én gang for venner og familie, og så var det forbi. Forfatterne måtte se deres arbejde gennem ti år stoppe her. Kun 50 mennesker vil i al fremtid vide, hvor magisk den forestilling var."

nerds
the Bill vs Steve musical dot comedy

THE STAGE

Gode råd før din første musical

Hver måned tager det engelske brancheblad The Stage et nyt emne op, der bliver endevendt og formidlet, så artiklen kan læses som en stribe gode råd. Senest var det råd til skuespillere, der skal være med i deres første musical. Her er et udpluk:

- Lad være med at slukke helt for skuespillerknappen og gå i sang-mode, uanset hvor god din stemme er. Spørgsmålet om, hvorfor man synger det, man gør, er ligeså vigtigt under sangene som, når der spilles skuespil.
- Skuespillere egner sig bedre end sangere til at medvirke i musicals, fordi det ofte ser ud til, at sangere i musicals kun koncentrerer sig om at ramme de høje toner.
- Man skal huske på, at det er let at skære ting ud af en musical. Du risikerer at blive fjernet fra forreste linje efter første forpremiere, hvis du ikke passer ind i helheden.
- Som ny skuespiller i en musical, skal man ikke være bange for at spørge de rutinerede musicalsangere til råds. På den måde kommer ikke mindst sangernes og skuespillernes præstationer til at hænge bedre sammen.
- Musical kræver energi og dedikation. Hver enkelt optrædende skal performe, som om spotlightet kun er på hende eller ham.

Rygende punk i Stockholm

"Rygning af cigaretter kan forekomme i forestillingen", står der på Dramaten på Stockholms hjemmeside om stykket 'Pussy Riot – En punkbøn'. Men det er nok langt fra det mest provokerende i teaterstykket, der viser historien om tre unge russiske piger, der brænder for at forandre verden. Avisen Dagens Nyheter kaldte stykket "Politisk farce med intelligent springkraft", mens Svenska Dagbladet skrev: "Pussy Riots ubændige kampvilje i et totalitært samfund rører os". Stykket er baseret på en bog om bandet af den amerikansk/russiske forfatter Marsha Geesen med titlen 'Words Will Break Cement; The Passion of Pussy Riot'. Foreløbig spiller stykket til og med 17. maj, så med en smule improviseret og punket planlægning kan det stadig nås.

MUSICALS

– vi har
ikke set
toppen
endnu

Hanne Hedelund og Amalie-Marie Nybroe Fjeldmose i 'Skammerens Datter'.
Foto: Robin Skjoldborg

Mængden af musicalforestillinger – og ikke mindst billetsalget til dem – er stigende, og det er fordi, kvaliteten har fået et markant løft de senere år. Mød to af de mennesker, der er med til at skabe de danske musicals fra bunden.

Af Jacob Wendt Jensen

Dramatiker Sune Svanekier arbejder i dag for det meste sammen med sangforfatter Thomas Høg og komponist Lasse Aagaard. Svanekier og Høg gled ind i musicalgamet fra siden med 'Atlantis' i 1991. En musical, der har vist sig særdeles slidstærk, og stadig spilles rundt omkring på gymnasier og i amatøropsætninger 25 år efter premieren. Siden er Lasse Aagaard stødt til trioen, og sammen har de skabt musicals som for eksempel 'Von Scholten' og 'Skammerens datter' med fortsættelse.

"Vores succes med 'Atlantis' ligger dels i den fantastiske musik af Peter Spies, som mange stadig bruger til audition, og så i den naive og enkle historie. Et eller andet i samspillet mellem musikken og historien rammer plet rent følelsesmæssigt. Forestillingen går i mellemgulvet og taler meget direkte til yngre mennesker, fordi historien handler om drømme, kampen for det liv man vil have og det, at tage sagen i egen hånd," siger Sune Svanekier om forestillingen, som havde premiere i begyndelsen af 1990'erne, hvor ironi og det postmodernistiske var i højsædet.

"'Atlantis' er storladet i det. I virkeligheden meget mere Disney, end Disney selv på det tidspunkt, hvor de kom med 'Alladin', der netop var postmodernistisk og ironisk. Vi håber, at 'Skammerens datter' også med tiden kan blive en klassiker," siger Sune Svanekier, og fortsætter:

"Selv om man kan pege på musicals, der aldrig burde være lavet, mener jeg, at langt de fleste historier kan laves til musicals. Musical er en genre – et overordnet greb – hvor der nedenunder kan ligge enten komedie, drama eller kammerspil. Musicalspænder jo utroligt vidt – fra de store backstage-musicals med guld og glimmer til de mindre forestillinger. I princippet kan man lave en musical på baggrund af en monolog eller en polsk træskoarbejder, hvis det skulle være. Spørgsmålet er selvfølgelig, hvor mange der lige ville se den forestilling," smiler Sune Svanekier.

Satsninger og faldgruber

Svanekier, Høg og Aagaards næste store satsning bliver 'Jordens søjler' på Østre Gasværk – baseret på Ken Folletts roman af samme navn og med Maria Lucia og Laus Høybye i hovedrollerne. Premieren er sat til 12. oktober i år, og netop nu er Sune Svanekier på et arbejdsophold i Rom med sin kone, hvor han blandt andet skal skrive 'Jordens søjler' helt færdig. Det forhindrer ham dog ikke i at skrive på endnu et drømmeprojekt om Kejser Caligula, sammen med sin hustru Susanne Vibæk, der er dirigent, musiker og arrangør. Han har altid haft en brændende passion for det gamle Rom.

'Jordens søjler' er aldrig før omsat til musical, så Sune Svanekier vil formentlig blive en smule svedig i håndfladerne, når Ken Follett møder op til verdenspremieren på Østre Gasværk.

I øjeblikket er Svanekier og hans to kolleger ved at lægge sidste hånd på første akt og ved de første sten til anden akt af 'Jordens søjler'.

"Oprindeligt blev jeg inspireret af at se 'Les Miserables'. Den fejede min forståelse af musical som glimmer og glamour grundigt til side. Den er en barsk og rørende historie om rigtige mennesker, og det spor har jeg forfulgt siden. Historier om rigtige mennesker tænder mig, om så det er en komedie, et drama eller foregår i fantasiriger eller fjern fortid.

Sådan er det også med teatret og filmen, hvor jeg helst vil se mennesker af kød og blod, der påvirker hinanden eller går igennem dilemmaer, som man kan identificere sig med. I 'Jordens søjler' prøver vi også at få menneskene til at stå lyslevende foran publikum, selv om historien på sin vis er meget kulørt," siger Sune Svanekier, og fortsætter:

"Den typiske faldgrube er, at man skriver for mange sange, der ikke bringer historien videre, og at al dramatikken i virkeligheden kun ligger i scenerne. Det er vigtigt, at personerne er ét sted, når de begynder at synge og et andet sted, når de slutter sangen. I 'Jordens søjler' har vi meget historie fra den omfangsrige bog, så vi forsøger at skære ned, for vi skal passe på ikke at glemme også at få den slags øjeblikke, hvor publi-

Svanekier, Aagaard og Høg.
Foto: Anders Debel Hansen

Maria Lucia og Laus Højbye i
'Jordens Søjler'.
Foto: Dennis Westerberg.

kum lige får et pusterum. Det er nemlig på den anden side også nødvendigt. Den evige udfordring i musicals er, at man gerne vil tage temperaturen på personerne, men at de samtidig hele tiden skal bevæge sig fremad. Og så skal sanghåndværket være i orden med gode melodier og fede rim."

Kvaliteten stiger

Musicalmagikeren er meget bevidst om, at han bevæger sig i en verden, hvor der skal sælges billetter, og ofte ret så mange, fordi det er dyrt at producere musicalforestillinger.

"Det er svært at få lov til at sætte en musical op i Danmark, fordi det som oftest involverer mange mennesker. Måske omkring 30 medvirkende og et stort orkester. På den baggrund skal man udvælge sine projekter meget nøje. Nogle musicals laver man måske mest med hjertet, og de kan være lavet til skrivebordet, indtil man får chancen for at opføre dem. Andre er du med til at lave for at holde hjulene i gang. Sådan er villkårene. Der er ikke så mange job til musicalautorer her i landet, og derfor har de, der tør satse, min fulde respekt," siger Sune Svanequier.

Forklaringen på at vi ser flere og flere musicals i Danmark, er ifølge Sune Svanequier enkel.

"Vi er blevet bedre til at lave musicals. Både til at iscenesætte, producere og performe dem. I 1970'erne og 1980'erne havde musicals et dårligt ry, fordi der rent faktisk blev lavet en del, som ikke var særligt professionelle. Efterhånden som folk får gode oplevelser i stedet for, gør det, at de gerne vil se mere af samme høje professionelle standard. Alle dele af musicalpaletten blomstrer i øjeblikket. Det kan være de store popmusicals i Tivoli, det som Fredericia Teater laver, når de laver det fra bunden selv og så de store ting vi laver som 'Von Scholten' og 'Jordens søjler', der er ret seriøse dramaer i musicalform uden glimmer og benspjæt. Publikum har ikke ændret sig, men det har musical-kvaliteten, og dermed er det potentielle publikum blevet større, fordi der er noget for enhver smag."

Rugekasse kurerer børnesygdomme

Søren Møller fra Fredericia Teater er manden bag det store musicaldrive i byen. I 2007 tog han initiativ til at skabe en rugekasse ved navn Uterus, en rugekasse for udvikling af musicals. Idéen med den var at få professionaliseret udviklingsprocessen, frem for at være tvunget til pludselig at skulle finde mange millioner, hvis man kom med en idé til en ny musical. Han var fra 2001 studieleder og fra 2005 rektor på Det danske Musicalakademi i Fredericia, og har siden 2010 været direktør for Fredericia Teater.

"Det er risky business at sætte en musical op, fordi musicals altid har nogle børnesygdomme i skabelsesprocessen. Dem kan man med en rugekasse sikre sig opdages tidligere i forløbet, hvor det ikke er så dyrt at lave noget om. Man kan så at sige få taget nogle af børnesygdommene, inden de rammer produktionsleddet. Der kan ske meget undervejs. Ofte bliver der skrevet

for meget musik, og teksten er ikke fokuseret nok, eller også kan den dramaturgiske struktur halte. Dårligdomme, som risikerer at føre til, at man selv med en god idé og en god grundhistorie risikerer at stå med en kedelig oplevelse på scenen – eller med en musical, som ikke bliver fortalt godt nok," siger Søren Møller, og fortsætter:

"I udviklingen kan vi ved at være skarpe på en masse gode retningslinjer og struktur få skabt et godt fundament for udviklingen af en musical. I stedet for at opfinde den dybe tallerken hver gang, har vi nogle erfaringer og skabeloner, vi kan arbejde ud fra, og som vi kan bryde, hvis det nu er nødvendigt. Jeg opfatter det sådan, at det er vigtigt at kende grundreglerne, før man bryder dem."

Han peger på 'Shu-Bi-Dua – The Musical', der er i skrivende stund er set af flere end 160.000 danskere. Her satsede teatret på at levere en musical, hvor det virkede som om, at numrene var skrevet til forestillingen, frem for at lave noget der kunne ligne en teaterkoncert.

Søren Møller.
Foto: Søren Malmose

"Det er lykkedes os at skabe en musical, der hylder et Danmark, hvor der var højt til loftet og med plads til mere frihed og fantasi end i dag. En folkelig og dansk forestilling uden at blive politisk eller prædike nationalisme," vurderer Søren Møller.

Vil skabe ekspert-nation

Ifølge Søren Møller er der forskel på fokus, når man udvikler musicals til Danmark og med et internationalt sigte.

"Når det gælder USA skal handlingen ofte forløses mere. I Danmark kan vi generelt godt lide, at noget står åbent og først skal besvares efter forestillingen er slut. Det er man ikke så glade for i USA. Derovre vil man gerne forlade teatersalen med alle spørgsmål besvarede," siger Søren Møller.

Man er efterhånden nået så langt i rugekassen, at man har haft showcases i London, og der er også nogle forestillinger på vej til USA. Nogle projekter er samarbejde mellem danskere og folk fra England eller USA. Et aktuelt eksempel er musicalen 'Esaura', der er baseret på en universel kærlighedshistorie, der

fandt sted i Fredericia 6. juli 1849. Den amerikanske komponist John Bucchino har skrevet musik og sange, mens Mads Æbeløe har skrevet historien.

"Der er ikke noget i vores danske dna, der begrænser os i forhold til at blive en ekspert-nation, når det gælder musicals. Vi har et godt netværk med nogle af de allerbedste amerikanere som mentorer og kan lære meget af den amerikanske tilgang til metode, som de elsker. Vi er generelt mere skeptiske og kritiske i vores tilgang, men er så til gengæld gode til at navigere i kaos, som enhver kunstnerisk proces indeholder elementer af. Da vi ikke er bange for at søge kanterne i Danmark, er det spændende at sætte det, vi kan, sammen med den amerikanske metode-stringens. På den led kan man nå et skridt videre og lave endnu mere spændende forestillinger i fremtiden," siger Møller.

På Broadway om fem år

I Uterus er der hele tiden fire til seks musicalprojekter i gang. Rugekassen får et mindre beløb af staten hvert år, men det er meningen, at den på længere sigt skal være selvfinansierende.

"Idéen er, at de musicals, som bliver levedygtige, skal give 1,5 procent af deres indtjening tilbage til centret, der i øvrigt ikke kun udvikler til Fredericia Teater, blot fordi det ligger der. Får man på et tidspunkt blot et stort verdenshit, vil der altså være mange flere penge at udvikle for. Vi vil gerne betragtes som en naturlig del af det store internationale musicalnetværk, og derfor er både London og Broadway naturlige mål for os, og det vil være beviset på, at vi kan levere på højeste internationale niveau", siger Søren Møller, og fortsætter:

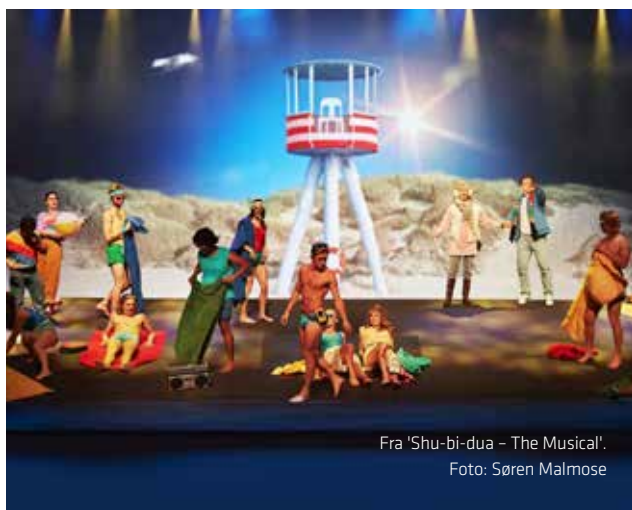
"Vi byder ind på både det nonkommercielle marked og det kommercielle marked med største fornøjelse. Det kommercielle marked er meget konkurrencepræget, og vi har ikke musklerne til alene at producere en musical i New York, der i dag kræver en investering på ca. 15 mio. dollars. For at få pengene hjem igen, skal den derefter spille halvandet år med en belægning på over 80 procent," forklarer Møller.

Søren Møller er en af kun 14 producere fra lande uden for USA, der er inviteret med i sammenslutningen af producenter kaldet The Broadway League. På baggrund af netværk og samarbejdspartnere dér, har han formuleret sit fremtidsmål:

"Vi skal have en musical, der er udviklet i Fredericia sat op i i London eller på i New York i løbet af de næste fem år."

Søren Møller tror i lighed med Sune Svanekjær også på fremtiden for danskudviklede musicals herhjemme:

"Vi kommer til at se en konkurrence på kvalitet, og jeg synes, vi har et vidunderligt bredt udbud herhjemme. Det Ny Teater er gode til at lave klassiske forestillinger med det helt store udtræk, og vi har selv stor fokus på udvikling af nye musicals. De to ting komplementerer hinanden vældig godt. Begge teatre får mange førstegangsteatergængere afsted, og det betyder, at vi skaber flere kulturforbrugere. Vi tager ikke gæster fra hinanden, men vi skaber sammen et større marked."

Fra 'Shu-bi-dua - The Musical'.
Foto: Søren Malmose

PR-arbejde uden løn og uden for arbejdstiden

Især på teaterproduktioner oplever skuespillere et stigende krav om at stille op til markedsføring – på alle platforme, tit uden for arbejdstiden og også uden ekstra betaling. Men hvad skal man stille op til, og hvornår skal man sige fra? Sørg for at få skrevet ind i din kontrakt, præcis hvad du er forpligtet til, opfordrer Dansk Skuespillerforbund.

Af Jacob Wendt Jensen

Når skuespilleren står lige midt i det. Når vedkommende bliver spurgt om at medvirke til et interview eller andet, kan det være svært at sige fra. Selv hvis forespørgslen virker urimelig.

Andreas Jebro spiller i øjeblikket en ung Klaus Riffbjerg i Jakob Weiss' 'Toves værelse – Tove Ditlevsens sidste kærlighed' på Folketeatret, men før det har han været fast skuespiller i ensemblet på Aalborg Teater i tre et halvt år og på Aarhus Teater i fire år. Han har oplevet lidt af hvert, når det gælder om at stille op til PR-arbejde på teatrene. Og Andreas Jebro vurderer, at det kan være lettere at stå sammen i et ensemble i modsætning til, når man arbejder som freelanceskuespiller.

"I et ensemble taler man med hinanden om, hvad der sker, vurderer de forskellige initiativer og kan lettere i samlet trop sige til eller fra. Spørger teatret for eksempel, om man uden for prøvetiden vil trække i kostumer, der hverken er helt færdige eller dem, der skal bruges i forestillingen – og så lige stille sig op i et storcenter lørdag morgen og uddele gratis børnebilletter, så kan man kigge på hinanden og vurdere, om det nu også er til forestillingens eller ens eget bedste. Om det er noget, man vil stille op til, eller om man kan tillade sig at sige 'nej tak,'" siger Andreas Jebro.

Forslaget er ikke grebet ud af den blå luft, men et forslag, som et teater i ramme alvor har fremsat.

Skuespillerne stiller gerne op, men...

Alt PR-arbejde er en balancegang på flere måder. Er det noget, som gør noget godt for teaterforestillingen eller for filmen? Er det noget, man selv som skuespiller har det godt med at stille op til? Og er det noget, man bør have betaling for ud over, hvad man allerede har skrevet under på i kontrakten?

"På hvert teater sidder der en PR-afdeling, hvor de ansatte forsøger at finde en målgruppe til hvert eneste teaterstykke. De arbejder strategisk og dygtigt med opgaven, og derfor vil man gerne gå et langt stykke for dem, for teatret og for selve teaterstykkets skyld. Af og til støder man dog ind i situationer, hvor det kan være lidt svært at se det logiske i teatrets vinkling af PR-arbejdet. Alligevel kan det være svært at stille spørgsmålstegn til planerne, fordi man ikke selv er ekspert, og fordi man ofte bliver kastet ud i det med meget kort varsel," siger Andreas Jebro, og fortsætter:

Andreas Jebro.
Foto: Miklos Szabo

”Der er gerne en stor interesse for skuespillere som privatpersoner, så vi bliver ofte bedt om stille op til interviews sideløbende med en forestilling. På Aalborg Teater spillede jeg med i forestillingen ’Altid for AAB’ i 2014, og den var et godt eksempel på det her med en PR-vinkel, jeg ikke på forhånd havde forstået. Jeg kom undervejs til at udtale mig om fodbold til en sportskanal og blev bedt om at vurdere virkelighedens fodboldholds chancer. Men jeg var jo overhovedet ikke kvalificeret til den slags. Jeg havde ikke en reel chance for at leve op til den rolle, jeg blev bedt om at agere i. I situationen prøver man jo at løse opgaven, men vinklen var fortænkt fra begyndelsen,” husker han.

Fotografen kom buldrende ind

Andreas Jebros oplevelser bakkes op af Magnus Bruun, der er uddannet fra Skuespillerskolen på Odense Teater i 2014. Også han kender til konsekvenserne af dårlig kommunikation om PR-arbejdet. Og at vilkårene for PR-arbejde også kan flyde på landevejen, oplevede han blandt andet, da han sammen med sin kollega Ulla Vejby var på turné med stykket ’4,1 promille’.

”Vi skulle spille en forestilling i Jylland. Efter at have hilst på tre flinke damer fra Lions Club, der havde købt forestillingen, gik vi på scenen.

Men allerede 10 minutter inde i forestillingen kom der pludselig en fotograf med stor blitz og høje klik-klik-lyde buldrende. Ret ufølsomt – og ofte ude blandt publikum, der mest bestod af børn og unge. Der gik lige nogle sekunder, hvor man skulle finde sig selv igen,” siger Magnus Bruun, der et øjeblik overvejede at afbryde forestillingen, men den slags er sjældent en god idé, fordi det fører til endnu mere tumult.

”Da der ikke så længe efter var et sceneskift, forsøgte jeg at få klarhed over, hvad der foregik. Det viste sig, at en fotograf fra lokalavisen havde fået lov til at tage billeder før forestillingen, men han kom for sent og gav sig til at fyre billeder af midt i forestillingen i stedet. Det var en smule ubehageligt, selv om man nok anede, at det var en eller anden form for PR for stykket,” siger Magnus Bruun og uddyber:

”Det irriterende er, at der går en masse tanker gennem hovedet på en. Har man fået fotografens tilstedeværelse oplyst, selv om man ikke kan huske det? Har man måske overset en mail? Det endte med, at vi fik stoppet hans virke, damerne fra Lions Club beklagede og teaterstykket fik den PR, det skulle have. Men det er et typisk eksempel på dårlig kommunikation og svarer jo til, hvis jeg som skuespiller gik hen og hev i fotografens kamera, mens han var midt i at stille skarpt på et motiv.

Som skuespillere har vi jo ikke noget imod, at der kommer en fotograf og tager billeder, vi skal bare vide det i forvejen,” siger han og understreger, at dem, der køber forestillingen, generelt bør få bedre briefinger, når det gælder håndteringen af PR.

Ingen betaling for PR-arbejde

I modsætning til teaterområdet, så er forventninger i forbindelse med markedsføringen detaljeret beskrevet i overenskomsterne på film- og tv-produktioner. Derfor er det også næsten altid på teaterområdet, de medvirkende er usikre på, hvad det egentlig er rimeligt, de skal stille op til.

Andreas Jebro peger på, at det ikke er ualmindeligt, at skuespillere indvilger i at stille op til fotografering til sæsonbrochurer, selv om det er uden for deres ansættelsesforløb og arbejdstid. Det har efterhånden sneget sig ind som en praksis, at det gør man bare.

Magnus Bruun. Foto: Alexbp.dk

”Helt lavpraktisk har vi i forvejen skæve arbejdstider, men oveni forventer teatrene, at næsten alt hvad der hedder PR-arbejde, foregår uden for vores øvetid. Den traditionelle pressedag bliver lagt i arbejdstiden, men det meste andet gør ikke. Alt fra foto-shoots til tv-optrædener ligger uden for vores arbejdstid, og vi får ikke løn for det, selv om vi burde have det,” siger han.

Tjek kontrakten

Magnus Homann Poulsen, der er juridisk konsulent hos Dansk Skuespillerforbund, opfordrer til, at skuespillere er meget opmærksomme og tjekker, hvad der står i deres kontrakter.

”Juridisk forholder det sig sådan, at når der skal optages klip og tages billeder i forbindelse med forestillinger, så skal de medvirkende give deres samtykke. Sædvanligvis giver de medvirkende samtykke til, at der kan laves en trailer for forestillingen, og at stillfotos kan anvendes i forestillingsprogrammet og på teatrets hjemmeside. Det kan ligge i lønnen, hvis det foregår i arbejdstiden. Men hvis der kommer noget ekstra, for eksempel interviews eller deltagelse i morgen- og aftenshows på tv, skal det aftales særskilt, og man bør have ekstra betaling – især hvis det foregår uden for arbejdstiden,” understreger han.

Stigende pres

Dansk Skuespillerforbund oplever, at der er et stigende pres for, at skuespillerne skal være til stede her og der og alle vegne i arbejdet med at promovere en forestilling, indimellem oven i købet før ansættelsen er begyndt.

Samtidig begynder teatrene deres promovning af forestillingerne tidligere og tidligere. Det lægger et pres på skuespillerne, der meget tidligt i processen bliver bedt om at forholde sig til og agere på diverse platforme, for eksempel med klip bag om produktionen på Facebook og YouTube.

”Hvis markedsføringen ikke allerede er grundigt beskrevet i kontrakten, er mit bedste råd, at man får skrevet ind, hvad man ønsker at medvirke i – og samtidig får ekstra betaling for det,” siger Magnus Homann Poulsen og slutter af med en opfordring:

”Vi er meget opmærksomme på medlemmernes udfordringer med markedsføringen, og derfor arbejder vi også i forbindelse med overenskomstforhandlingerne med teatrene på at få nogle klarere rammer. Indtil da anbefaler vi at nærlæse kontrakten og at ringe til os i forbundet, hvis man er den mindste smule i tvivl.”

Sociale medier er en

gråzone

Af Jacob Wendt Jensen

Billeder på Facebook, Instagram og Twitter giver mulighed for at sprede billeder fra prøveforløb og meget andet i rekordtempo.

Mange tager fotos, men for få husker at spørge skuespillerne, om de godkender eksponeringen, og derfor er området lidt af en gråzone.

Inden for ganske få år er iPhone-telefonerne kommet med ind på teatrene til læseprøver, under prøveforløb og til selve forestillingerne. Det giver helt nye muligheder for at holde det vigtige publikum orienteret om, hvad der foregår på teatrene med håb om, at de i sidste ende køber billetter til forestillingerne. Men det kan samtidig risikere at bringe skuespillerne i klemme, når der kommer billeder ud i verden, som de ikke har godkendt. Billeder, der aldrig kan fjernes helt igen.

Gitte Nikolajsen Vad, PR & marketingansvarlig på Teater Nordkraft i Aalborg har indvilliget i at fortælle, hvordan hun arbejder med Facebook, Twitter og Instagram – og meget snart Snapchat.

”Området er lidt af en grå-zone, og jeg er ikke sikker på, at jeg har ’de vise sten’. I gamle dage handlede det meste af PR-arbejdet om stillfotos fra en forestilling, men arbejdet med PR er langt mere uigennemsigtigt i dag. Både i PR-afdelingen, blandt skuespillerne selv og ude blandt publikum er der mulighed for på ganske få øjeblikke at tage fotos og uploade dem digitalt, og derfor er justitsen ikke den samme som før i tiden,” ræsonnerer Gitte Nikolajsen Vad.

Gitte Nikolajsen Vad.
Foto: Teater Nordkraft

Fjernede nøgenfoto

Når skuespillerne skal optræde på Nordkraft, skriver de under på en kontrakt, hvor de accepterer at medvirke til interviews, PR og events 'i et rimeligt omfang'.

"Det sker med respekt for den enkelte skuespiller. Nogle skuespillere er med på hvad som helst og andre vil helst kun være at se på scenen og være privat i resten af deres liv. Når jeg for eksempel arrangerer interview med skuespiller, sker det altid med stor forsigtighed, og jeg forsøger med omhu at informere journalisten om, hvem skuespilleren er, og hvad vedkommende vil og ikke vil, ligesom jeg den anden vej informerer skuespillere om, hvad for en journalist, vedkommende skal møde. Nogle skuespillere vil helst kun tale om forestillingen, mens andre ikke har noget imod at tale bredere," siger Gitte Nikolajsen Vad.

Hun sender typisk stillfotos fra forestilling til godkendelse hos skuespillerne, der kan nedlægge veto, hvis enkelte billeder går dem imod, men det sker sjældent. Derudover tages der fotos under prøverne, og de kommer ikke til gennemsyn hos skuespillerne. Både PR-folk, skuespillere og publikum kan uploade fotos med hashtagget #teaternordkraft.

"Publikum uploader fotos fra foyeren eller fra salen før forestillingen går i gang, eller når skuespillerne kommer frem og bukker efter forestillingen. Vi kan godt fjerne de fotos, vi synes er upassende. Jeg husker især én gang, hvor jeg gjorde det, og det var da vi havde Danica Curcic oppe for at fremføre monologen 'Lort'. Hun var nøgen på scenen, og det syntes vi ikke var rimeligt.

Andre gange kan der være fotos, som afslører noget i handlingen i et stykke a la 'det var butleren, der gjorde det', men generelt synes jeg, at der er en ret god selvjustits blandt

folk, der poster billeder. Vi er hurtige til at reagere. Både med henblik på at fjerne fotos, men også i forhold til sådan noget som at svare på Facebook, hvis der er kritik, så små sager ikke kommer ud af kontrol. Til gengæld er vi også gode til at bringe ros videre til skuespillerne, hvis de får den slags via de sociale medier," siger Gitte Nikolajsen Vad.

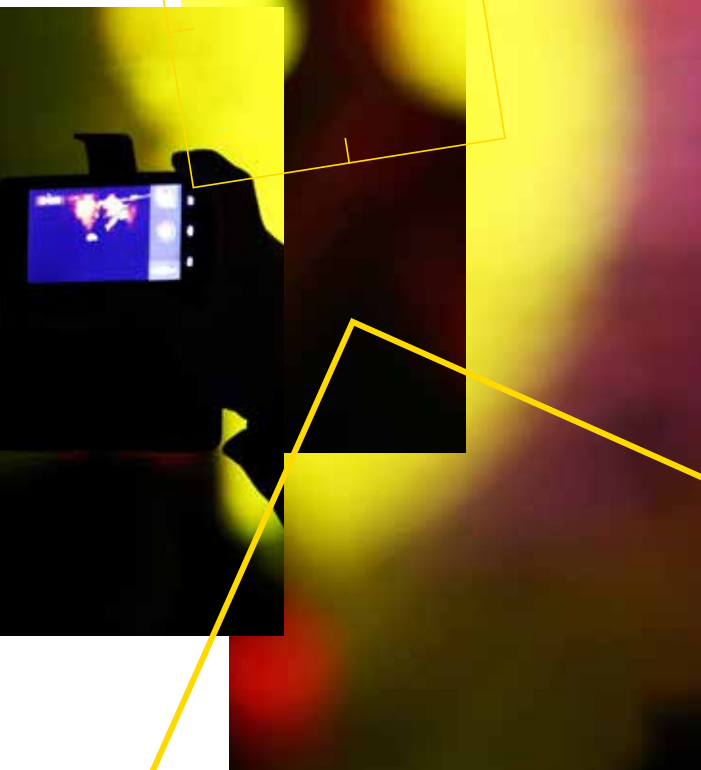
Snart på Snapchat

PR-arbejde 'i et rimeligt omfang'. Hvad betyder det egentlig mere præcist?

"Forestillingsfotos og fotos fra egne produktioner og portrætfotos skal vi bruge. Vi beder derudover om portrætfotos ved ansættelsen, fordi vi lægger vægt på at bruge dem, som skuespillerne selv gerne vil bruge. For nogle år siden var det altid svært for os at få billeder, så nu har vi skrevet det ind i kontrakten og skuespillerne har vænnet sig til aftalen. Når de selv skal levere, kan de selv kontrollere."

Teater Nordkrafts Facebook-side har omkring 4000 følgere og godt og vel 700 følger teatret på Instagram, mens det er blevet til omkring 200 followers på Twitter.

"Da Jako Bole Teatret og Jomfru Ane Teatret fusionerede og blev til Teater Nordkraft i 2010, havde begge teatre en hjemmeside, der fungerede nogenlunde. Først lavede vi en ny hjemmeside og derefter kom vi på Facebook. I begyndelsen var det sådan noget vi brugte fem minutter på hver uge, men det fylder meget mere i dag. Vi kan godt nogle dage bruge flere timer på opdateringer og vedligehold. Instagram er vi først begyndt på for omkring et års tid siden, men det er det sociale medie, der vokser hurtigst for os i øjeblikket. Twitter rykker ikke voldsomt. Kun når vi har besøg af stand-upper."

Teatret er også på Google Plus, men indtil videre er det mest for at ligge godt placeret i Googles søgedatabase. Det varer formentlig kun kort tid, før Teater Nordkraft også er på Snapchat.

Sværere at undgå i fremtiden

Nogle skuespillere er godt hjemme i de sociale medier i forvejen, mens andre er nybegyndere, og her kan teatret godt rådgive skuespillerne.

"Som teater har vi naturligvis interesse i eksponering, men det må i sidste ende være op til den enkelte skuespiller, hvad vedkommende har lyst til. Skuespillerne er meget forskellige på det punkt. Hvis vi har helt nyuddannede skuespillere hos os, lærer vi dem gerne om eksponering i medierne – også på de sociale medier. De mere rutinerede og kendte skuespillere har ofte selv styr på den slags.

De bedste råd er at undgå nøgenbilleder, og så skal man bare generelt ikke skrive eller poste noget, man ikke vil høre igen. Selv om man redigerer i sine kommentarer og billeder, så eksisterer de stadigvæk et sted derude. Omvendt så vil jeg sige, at man ikke skal være så nervøs igen for de sociale medier, for der eksisterer også tilgivelse der. Vi er alle sammen mennesker, og vi forstår alle et undskyld," siger Gitte Nikolajsen Vad.

Og hvad forventer hun af fremtiden i forhold til skuespillere og sociale medier?

"De sociale medier bliver også stadig mere et medie, hvor der kommer til at ligge små film. Det kan være klip fra et prøveforløb eller små klip, hvor skuespillerne fortæller om deres roller. Skuespillerne må nok vænne sig til, at den slags bliver en stadig større del af pakken i det at være skuespiller, akkurat som de sociale medier bliver en større del af alle menneskers liv. Eksponering af en skuespiller på de sociale medier er jo også en slags salgskanal i forhold til videre opgaver. I fremtiden bliver det nok generelt sværere for skuespillere at komme uden om de sociale medier, fordi man så mister en stadig mere vigtig megafon ud til verden," siger hun.

Smurt ind i mudder

Skuespiller Andreas Jebro opfordrer kollegerne til at tænke sig om, før de hiver kameraet op af lommen, for eksempel i et prøveforløb.

"Vi har alle sammen kameraerne i lommen, og de er blevet meget bedre de seneste år. De har gjort deres indtog til både læseprøver og i vores prøveforløb, og vi bliver opfordret til at tage billeder, der kan bruges til PR. Det sker da også, at jeg selv gør det: Se, hvad jeg er i gang med og så videre. Men det er vigtigt, at vi som individer husker at være varsomme med, om dem, der er på billederne, har haft mulighed for at sige til eller fra," siger Andreas Jebro, og fortsætter:

"Jeg har selv været ude for at se fotos af mig distribueret af både kolleger, instruktør og PR-folk uden at have givet samtykke til det. Jeg oplever, at det er vigtigt, at vi alle bliver bedre til at definere rummet sammen, så det bliver mere tydeligt, hvad der ikke er ok og hvad der er. Lige nu er det desværre bare normen, at man bare lægger fotos ud uden at spørge. Det er normalt at dele glamouren i vores egne liv, men i relation til os som skuespillere glemmer man bare, at man kan krænke andre mennesker på billederne."

I en ideel verden får skuespilleren chancen for at sige til eller fra over for billederne.

"Det vildeste eksempel var, da der blev taget et foto fra en premiereforestilling, hvor jeg stod nøgen på scenen smurt ind i mudder. Efterfølgende kom PR-chefen gående til premierefesten med et foto af mig nøgen, som hun havde taget med en iPhone nede fra teatersalen, og som hun gerne ville have lov til at bruge i PR-øjemed. 'Der ville virkelig være salg i det billede', sagde hun til mig. Jeg sansede – midt i festlighederne – at spørge, om hun ikke lige ville maile det til mig, så jeg kunne se nærmere på det næste dag. Men allerede dér vidste jeg godt, at jeg ikke ville godkende det. Jeg var meget overrasket over, at hun overhovedet kunne tro, at jeg ville sige ja."

Hjælp til markedsføringsbudgettet

I øjeblikket er skuespiller Magnus Bruun ved at indspille Stefan Kjer Olsens spillefilm 'Gælden', der laves på low-budget. På sådan en film har man brug for al den markedsføring, man kan få ved siden af det begrænsede budget.

"Jeg oplever at være omgivet af mange mennesker på holdet, som tager billeder uden at spørge skuespillerne, og mange af dem bliver lagt på Instagram og Facebook gennem deres egne profiler. Hvis jeg sagde fra over for det, er jeg sikker på, at jeg sagtens kunne lave den aftale med folk på holdet, men jeg har ikke gjort det ud fra rationalet om, at jeg har en hovedrolle i en film, der godt kan bruge ekstra PR," siger han, men fortsætter:

"Men for eksempel da jeg var med på Martin Zandvliets 'Under Sandet', som jo er en væsentlig større produktion, spurgte jeg, om man måtte tage et foto, men det måtte vi ikke. Argumentet var, at så lidt som muligt i filmens handling måtte afsløres på forhånd. På nogle produktioner er det altså helt lukket land, og på andre er det helt åbent – og man bliver selv free game.

Under alle omstændigheder er det altid rart at blive spurgt. Hvis en sminkør gerne vil bruge et foto af mig som skuespiller til sin egen hjemmeside, vil jeg til enhver tid godkende det. Og sammenlagt set vil man have tendens til oftere at sige ja, hvis man arbejder sammen med søde mennesker, frem for hvis der bliver talt grimt til en. Men personligt passer jeg lidt på. Man bliver hurtigt venner på Facebook med mange på produktionen, der så begynder at tagge dig på forskellige billeder. Derfor har jeg også valgt at have en lukket Facebook-profil, så jeg skal godkende hvert enkelt tag, før mine venner kan se, hvad der er postet. Det må være rimeligt at gardere sig på den måde."

PROGRESSIVE TEATRE I PROVINSEN

Der findes både eksperimenterende og progressive teatre i provinsen. Det er bare sjældent, at de får så meget medieomtale som teatrene i de større byer.

Sceneliv har vendt blikket ud i landet og set på et par af de mindre teatre, der på hver deres måde sætter deres markante præg på dansk scenekunst – og på deres lokalmiljø.

Henrik Ipsen, Mei Oulund og Rikke Bilde i forestillingen 'Landet – Should I stay or should I go'. Foto Rie Neuchs.

Teatret, der tog

ansvar

Odsherred Teater ligger en time fra hovedstaden. I en fattig kommune, hvor det ikke ligefrem er kulturparnasset, der dominerer. Efter i mange år primært at have fungeret som turnéteater, har Odsherred Teater gjort det til sit speciale at lave lokalt forankret, integrerende og debatterende scenekunst. Det har gjort egnsteateret til en social dynamo og en ressourcestærk kulturinstitution, der opererer tværfagligt med både offentlige og kommercielle institutioner.

Optog med publikum og medvirkende fra vandreforestillingen 'Byen bag skoven'.
Foto: Mie Neel

Af Kat. Sekjær

Simon Vagn Jensen har været teaterleder på Odsherred Teater de sidste 20 år. Derfor har han været med til at gennemføre de ret store forandringer og den udvikling, egnsteateret i den periode har gennemgået:

"Jeg har siddet her siden 1996. Det startede som en tvillinge-institution med Odsherred Teaterskole og Odsherred Teater, og var tænkt som et visionært mødested – et sted, hvor det professionelle, men autodidakte teatermiljø med rødder i gruppeteateret, havde mulighed for at videreudanne sig. Men det har ændret sig meget siden da," forklarer Simon Vagn Jensen, der selv havde en baggrund i det kollektive teater. For ham var visionen at lave kvalitetsteater:

Simon Vagn Jensen.
Foto: Magnus Vagn Jensen

"Jeg havde en drøm om at tiltrække mange af de nyuddannede. Jens August Wille var for eksempel en af dem, der dengang havde sin debut her. Det var unge, der var vores målgruppe. Vi lavede forestillinger, der havde en stærk og konfronterende stil, og vi turnerede meget. Vi spillede vores forestillinger her på stedet tre-fem gange, og så efterfølgende måske tredive gange rundt omkring i landet."

Odsherred Teater havde mange samarbejdspartnere, blandt andet Svalegangen i Aarhus, og var kendt som et teater med en markant profil.

Men turnéaktiviteten betød også, at teateret stort set var usynligt lokalt. Det var ikke noget, der blev italesat som en anklage, nærmere som en konstatering. Alligevel satte det tanker i gang hos teaterchefen.

"Vi var meget et turnéteater, og det vendte faktisk først efter ti års tid. Jeg fik lidt dårlig samvittighed over, at vi ikke var mere nærværende i området. Jeg tænkte: 'Hvad er egentlig vores berettigelse her?' Vi er i en fattig kommune, der er brug for os her – får vores kommune nok ud af os?"

Hvad kan vi gøre for kommunen?

De spæde ændringer kom så småt i 2006-2007, men det var først i 2010, at Odsherred Teater gennemførte en egentlig redefinering af deres virke lokalt.

Spørgsmål, som her skulle stilles og besvares, var blandt andet: Hvad er det for en forskel, vi kan gøre, fordi vi er her? Hvordan kan vi skille os ud fra de teatre, der kommer på gæstespil?

"Man kan se det på valget af vores temaer og på det rum, som vores forestillinger skaber den dag i dag. Dengang var de unge et stort tema i kommunen. Særligt dem, der bare hang her uden noget at tage sig til. Her var en stor social udfordring med ungdomsproblemer," siger Simon Vagn Jensen.

Det blev starten på en ny måde at samarbejde og udvikle forestillinger på:

"Jeg kontaktede andre kommunale kulturinstitutioner og spurgte, om vi skulle indgå et tværfagligt projekt med fokus på det at være ung i Odsherred: At blive her eller forlade stedet: 'Should I stay or should I go'? Sammen med museet og andre institutioner fik vi lavet både en installation, en udstilling og endelig en forestilling. Det foregik over et år, hvor ideen var, at det var Odsherreds unge, der skulle generere materiale – mens selve forestillingen skulle laves af professionelle."

Fra 'Velkommen til Twin Peaks – en bilrejse gennem Odsherreds vintermørke', kun med lokale beboere (og dyr) som medvirkende.
Jette Sloth Nielsen og hest er fotograferet af Søren Meiner.

Det blev til forestillingen 'Landet', skrevet af skuespiller og husdramatiker, Mei Oulund, og var et projekt, der vandt på alle niveauer. Det etablerede et tværinstitutionelt samarbejde, som ifølge Simon Vagn Jensen er fortsat som en kultur i Odsherred: "Helt grundlæggende gør det, at vi hjælper og gør hinanden tjenester. Der er meget få penge mellem os – og der er en frihed til at spørge om hjælp. 'Landet'-projektet blev et gennembrud for os, fordi vi for første gang spillede en hel måned. Totalt udsolgt – også da forestillingen blev genopsat året efter."

Sætter politisk dagsorden

Projektet får stor opmærksomhed – ikke bare fra publikum. Lokalpolitikkerne får også øjnene op for teatret, som får en helt ny og central betydning, forklarer Simon Vagn Jensen:

"Det har haft stor betydning for ungekulturen i Odsherred. Det, der sker efter det her projekt, er, at man går ind og revitaliserer hele ungeområdet. Det er første gang, jeg personligt oplever, at en teaterforestilling er med til at præge en politisk dagsorden. Blandt andet resulterer det i, at kommunen etablerer et ungehus. Man får øjnene op for Odsherred Teater som en ressource – ikke bare som et sted for de lidt skøre teaterfolk. Fra da af bliver vi en åben kulturinstitution, og vi bliver pludselig spurgt om alle mulige projekter."

Et af de efterfølgende kommunale projekter, som Odsherred Teater bliver en vigtig medspiller i, er de ensomme ældre i kommunen, som teateret bliver bedt om at skabe et kulturprojekt for.

"Vi får ekstra projektmidler, så vi kan løse opgaven. Udfordringen er så, hvordan man forvalter det. Man skal ikke lave ting, blot for at 'please' kommunen, men se det som et kreativt benspænd, der udfordrer én kunstnerisk," siger Simon Vagn Jensen og understreger, at der ikke har været nogle betingelser eller firkantede evalueringer fra kommunens side:

"Der har kun været: 'I har frie hænder, og kravet er bare, at I skal lave projekter for denne her målgruppe'. Fuldstændig kunstnerisk frihed."

På den måde mener teaterchefen ikke, at teateret sælger ud eller er i lommen på nogen – heller ikke selvom projektstøtten nu er blevet en fast del af teaterets driftstilskud:

"Det er vigtigt for os at holde os til det scenekunstneriske – og vi understreger, at det ikke er pædagogisk eller socialt arbejde, vi varetager."

Mellem dramatik og virkelighed

Da Odsherred Teater skulle begive sig i kast med ældreområdet, kontaktede de folk, der havde et netværk i samme målgruppe. Det var i høj grad folk i den kommunale hjemmepleje, der stod for at etablere kontakt, siger teaterchefen:

"De blev broen mellem os og de ældre. Dramatikeren tog ud og interviewede folk. Det endte med, at vi ikke bare spillede for de ældre – men også for de fagfolk, der var på ældreområdet. Og det gør jo pludselig, at de præsenteres for en personlig historie, mennesket bag de borgere, de skal servicere."

Teateret samarbejdede blandt andet med 'Erindringsfabrikken', som består af en skuespiller og en musiker, der laver projekter på plejecentrene. I et projekt om ensomhed har Odsherred Teater allieret sig med en gruppe ressourcestærke ældre, en slags borgerscene, hvor de ældre selv indsamler historier gennem interviews. Det sker under supervision og med rådgivning fra teateret.

Et andet projekt er 'Din historie, vores historie', hvor ressourcestærke unge indgår i samarbejde med ressourcestærke ældre og bytter historier. Her stod borgerne selv på scenen.

"Vi prøver hele tiden at holde det kunstneriske niveau højt. At skabe synergi. En afsindig vigtig pointe i vores arbejde er netop det: samarbejdet mellem os og andre – relationen. I dag vil vi ikke undvære nogle af delene, fordi det er blevet den tilgang, vi har til at lave teater. Det har stor indvirkning på mennesker, når man laver borgerinddragende teater. Vi baserer vores forestillinger på at interviewe folk og så fortolke det materiale. Processen i sig selv bliver en form for publikumsudvikling," siger Simon Vagn Jensen og tilføjer:

"Vi er vel ekstremt folkelige, men vi mister ikke vores kunstneriske profil eller fokus af det."

Flytter ind i Irma

Når det kommer til den lokale forankring, er det som med så meget andet i Odsherred: Det lange seje træk gør forskellen.

"De af os, som tegner teateret, er blevet kulturpersonligheder i kommunen. Sådan er det sikkert for mange andre teaterledere rundt omkring – mange er stolte af os. Men en af vores udfordringer har i den grad været synligheden. Det, at vi ligger halvanden kilometer uden for byen på et gammelt sindssygehospital er i sig selv en udfordring for en kulturinstitution, der gerne vil være både åben og borgerinddragende. Men nu er vejen

banet for, at Odsherred Teater kan overtage den gamle Irma-butik, som ligger midt i byen."

Initiativet er teaterchefens: "Det var i september 2014, jeg fik idéen, og dét, at vi flytter, er faktisk faldet på plads inden for et år. Jeg skrev til borgmesteren, at jeg gerne ville lægge teateret her i de tomme lokaler efter Irma – og at jeg ville gå til pressen med idéen. Det, syntes han, var en god ide," siger Simon Vagn Jensen og tilføjer, at der var stor folkelig opbakning. Det gik selvfølgelig heller ikke lokalpolitikernes næse forbi:

"Kommunen bemærkede det og gik all in. De købte bygningen og lagde de første midler til etableringen af teateret. Politikerne er meget pragmatiske og støtter det, fordi de oplever at der er folkelig opbakning. Så nu skal vi flytte."

Kulturel og social dynamo

Simon Vagn Jensen understreger, at meget af det, Odsherred Teater er slået igennem på, er den publikumsudvikling, som er sket gennem deres sekundære projekter – altså teaterrelaterede projekter, der er lavet for kommunen eller for andre aktører:

"Jeg tror, vi bliver betragtet som en kulturel og social dynamo. Og det tager jeg gerne på mig. Det er den præmis, det er at være teater i Odsherred: Det er også at være en ressource, som betyder noget socialt. Det har jeg det fint med. Og det er også derfor, politikerne synes, vi tager ansvar. Også selvom det, vi laver, for dem af og til virker skørt."

På Odsherred Teater ser man mangfoldighed i samarbejdet med andre teatre, kulturaktører, foreninger og organisationer som en styrke, der udvikler teateret både som kulturinstitution og som arbejdsplads. Simon Vagn Jensen forklarer, at man på teateret gerne udfordrer teaterbegrebet og gerne ser teatrets faglighed og kompetencer indgå i vidt forskellige sammenhænge. Det betyder også, at Odsherred Teater tidligere er indgået i mere kommercielle samarbejder eller med forskellige foreninger. Teatret har eksempelvis tidligere samarbejdet med Red Barnet, Unicef, PsykiatriFonden, Danmarks Lærereforening, Psykiatrisk Informationscenter, Landsforeningen Sind, men også med medicinalfirmaet Lundbeck, Region Sjælland, Odsherreds Erhvervsråd og Dong Energy.

Her bidrager teateret med træningssamtaler og facilitationsprojekter, forklarer Simon Vagn Jensen:

"Vi går ikke ind i det som konsulenter. For os er det hele tiden det teaterfaglige, der er i fokus. Vi stiller vores teaterfaglige kompetence til rådighed – enten i teaterpædagogiske sammenhænge eller i undervisningsopgaver. Det er superspændende – og det kan være mindst lige så bekræftende som skuespiller at stå og simulere en situation, som at stå foran 400 mennesker i en teatersal. Man mærker, hvad ens faglighed og ens kompetencer kan i den sammenhæng."

Vibeke Aggeboe (piano), Henrik Ipsen og Mei Oulund i 'Historien om en sang'. Foto Mie Neel

Nå, men hvad får du så?

Vi kan tale om sex, diskrimination, alder og religion, men når det kommer til spørgsmålet om, hvor meget vi hver især får eller burde få i løn, så bliver der påfaldende stille. Løn er stadig et tabu. Og det er et stort problem, hvis man ønsker lige løn for lige arbejde. Åbenhed omkring lønforhold kan både fremme holdånd, arbejdsglæde og tillid og skabe gennemsigtighed i budgetterne til kunsten

Af Kat. Sekjær

En arbejdsgiver kan ikke forbyde dig at diskutere din løn med dine kolleger, din nabo eller dine venner for den sags skyld. Ligelønsloven siger, at "en lønmodtager har ret til at videregive oplysninger om egne lønforhold. Og at oplysningerne kan videregives til enhver.

Men alligevel er løn ikke noget, vi taler åbent om. I en undersøgelse, som HK Privat lavede i 2014, svarede for eksempel et godt stykke over halvdelen af de adspurgte nej til, at de taler med kollegaerne om deres løn. Der er ingen grund til at tro, at det ikke skulle stå til på samme måde i de kunstneriske erhverv, der ellers ofte hylder åbenhed og ytringsfrihed som idealer. Og sat på spidsen kan man sige, at den eneste tabuet gavner, er arbejdsgiveren.

Løn, holdånd og åbenhed

Det er efterhånden blevet lidt af en saga, at skuespiller Ditte Hansen som en af flere kvindelige skuespillere i anledning af Kvindernes Kampdag hængte sin lønseddel op til offentlig skue på garderobegangen. Selvom det er en del år siden, er det en handling, der åbenbart var så banebrydende, at vi taler om det endnu:

"Ja, det er blevet lidt af en sladderhistorie. Men det affødte en diskussion. Vi fik heller ikke det samme. Vi tænkte; 'Hvad får de fire gutter i forhold til os, så?'" siger Ditte Hansen og tilføjer, at der faktisk kun var én ud af de mandlige skuespillere, der ville hænge sin lønseddel op.

"Vi var samme aldersgruppe, og det var i høj grad en ensembleforestilling. Forskellen på lønnen indbyrdes var i småtingsafdelingen – og med de marginaler kunne der ligeså godt være ligeløn."

Hun fortæller, at netop ligeløn – og ikke mindst åbenheden om den – var en stor gave at opleve, da hun som nyuddannet startede på Dr. Dante. Det gav en stærk holdånd og medførte, at man følte en umiddelbar tillid til hinanden:

"Jeg var helt ny, da jeg kom på Dante, og det blev meldt tydeligt ud: 'Her får vi alle sammen ligeløn, og det er 22.000'. Det var en rar følelse."

Hun understreger, at følelsen af at være et hold og at føle sig værdsat er vigtig. Den skal man være bevidst om både som lønmodtager og arbejdsgiver.

Hvad og hvem går pengene til?

Ditte Hansen fremhæver åbenhed og gennemsigtighed som de vigtigste elementer, når det kommer til løn og mener godt, at man på en produktion kan have differentieret løn. Hun forstår udmærket, at arbejdsgivere vægter kendtheds-effekt eller tager højde for anciennitet:

"Men derfor kan man jo godt lave nogle bunker, der hedder 'de unge', 'de gamle' og 'de erfarne'. Og så være åben om det. Vi kan godt gøre det lidt mindre, 'hvem var bedst til at forhandle løn'-agtigt. Jeg har selv prøvet at gå ned i løn, for at alle kunne få det samme. Det giver holdånd. Og det føles godt at være solidarisk," siger hun.

Ditte Hansen uddyber, at der, alt efter hvilken produktion, der er tale om, både kan være små hold og store hold, og at man for at få publikum som producent selvfølgelig gerne vil hyre en skuespiller, der kan trække folk til:

"På den måde synes jeg godt, det kan være ok, at den ene får mere end den anden. Arbejdsgiverne tænker måske, 'hvordan får vi denne her person til at være med i denne her forestilling. Der er penge jo en mulighed.'"

Ditte Hansen har også en anden vigtig pointe i forhold til, hvad åbenhed om løn og budget kan bidrage til – nemlig en større bevidsthed om, hvorvidt de økonomiske midler går direkte til kunsten eller til 'alt det udenom':

"Jeg synes, man skal sørge for at være tydelig med, hvor pengene går hen. Går pengene til kunsten og kulturen? Eller går der måske femten procent til agenterne? Betyder det med kendte navne virkelig så meget – at det betyder, de så skal have sindssygt mange penge?"

Debat og diskussion om løn kan på den måde bidrage til både en større kulturpolitisk og faglig bevidsthed."

Derfor er løn tabu

På spørgsmålet om, hvorfor det er tabu at diskutere løn – særligt i en branche, der brøster sig af at have integritet og ytringsfrihed, siger Ditte Hansen, at løn ikke kun handler om penge og

beløb. Det handler dybest set om at føle sig værdsat:

"Det er følelsesladet at tale om løn. Hvad er vi værd? Jeg har oplevet, hvordan det er at finde ud af, at jeg fik meget mindre i løn end andre. Det gjorde, at jeg lige pludselig følte, jeg var mindre værd."

Hvis de andre havde fået det samme, ville den tanke ikke være opstået. Så ville det handle om, hvor mange penge der var i hele produktionen og ikke være noget, man på den måde kunne tage personligt. Ditte Hansen mener, at der både er en blufærdighed ved at tjene for lidt og for meget. Penge har i de skandinaviske velfærdslande nemlig også en stor symbolsk betydning:

"Det skammer man sig lidt over – også hvis man tjener mere end de fleste. Det bliver sådan en måling af værd, som vi her i Norden måske ikke er så gode til at håndtere som i andre lande, hvor der er større forskel på folk, og hvor penge bare er penge."

Ditte Hansen fortæller, at det i branchen er ganske almindeligt at opleve, at man bliver bedt om at holde mund med, hvad man får i hyre. Også selvom det ikke er lovligt – så den mundkurv, skal man straks smide og eventuelt ringe til en kollega:

"Mange har fået at vide, at 'du får det her, men du må ikke sige det til nogen'. Min erfaring er, at det er bedst at tale om det. Jeg ringer altid rundt til mine kammerater og spørger dem, jeg er på niveau med. Jeg snakker med dem om, hvad de synes er rimeligt, eller hvad de får for samme produktion."

Kend dit værd – og vurdér projektet

Selv oplever hun ikke, at der er ret mange, der spørger hende om løn. Hun har en tommelfingerregel, når det kommer til lønsammenligning: Hun forsøger at finde en mandlig kollega på samme niveau som hende selv – og så spørger hun, hvad han får i løn. Der oplever hun en sjælden gang imellem, at hun faktisk får mere, end de gør. Da hun for nylig skulle spille sammen med en mandlig kollega, ringede hun til ham, inden hun sagde ja til produktionen. Sammen aftalte de, hvad de skulle have i løn – og det var på alle måder en succes:

"Vi skulle spille over for hinanden i roller, der var cirka lige omfattende. Jeg tror, han gik lidt ned i løn. Men det, at vi gjorde det sammen, var en rigtig god fornemmelse og et rigtig godt udgangspunkt for vores samspil."

Hun fortæller, at hun er blevet både modigere og meget bedre til at forhandle løn med tiden. Førhen havde hun en agent, og det lærte hun faktisk en del af. I dag klarer hun lønsamtalerne selv:

Ditte Hansen.
Foto: Miklos Szabo

"Jeg tør godt sige: 'det er for lidt'. Og jeg har også fået gode råd til at vælge til og fra. Når det er ens eget projekt, er man mere villig til at gå ned i løn. Jeg synes bestemt, jeg er blevet bedre. Det hjælper bare at kunne sige 'jeg skal have det, jeg fik sidst'. Min strategi er altid at være bevidst om den sammenhæng, jeg er i. Altså: Hvad kan jeg kræve ud af det her budget? Hvis jeg er på Teater V, kræver jeg ikke det samme, som når jeg er på et større københavnsk teater."

Svært at gennemskue

Katja Holm, formand for Dansk Skuespillerforbund, mener, at en stor del af grunden til, at der ikke åbent diskuteres lønforhold i skuespillerbranchen, er freelancetilværelsen:

"Det er svært at gennemskue, hvordan lønnen ligger i forhold til det overordnede budget på produktionerne. Og så er folk generelt flove over at tale om lønnen. Hvad hvis man får for lidt? Eller hører, at man får alt for meget i forhold til kollegerne? Det er skrøbeligt for alle," siger Katja Holm, som mener, at det generelt stadig er kvindelige skuespillere, der tjener mindst.

Hun tilføjer, at de mest eksponerede skuespillere selvfølgelig står bedre i en forhandlingssituation med en arbejdsgiver, selvom de måske personligt ikke føler det sådan. Men det betyder ikke, at man som et mindre stort navn skal afholde sig fra at udfordre både tabuet omkring løn – og forsøge at forhandle den op med en arbejdsgiver:

"Det er faktisk min generelle opfattelse, at kolleger rigtig gerne vil tale om deres løn med hinanden. Men nogen skal turde at spørge eller ringe op."

Skuespillerforbundet er helt klar over, at individuel lønforhandling stadig udgør en udfordring for mange, og derfor tilbyder DSF også hjælp til både forhandling og rådgivning.

Forbundet har indgået en aftale med Kim Kidholm Management, der som ekstern forhandler kan yde professionel hjælp til selve forhandlingen. Som medlem af forbundet får du 25 procent rabat på at bruge ham til din lønforhandling. Kim Kidholm arbejder med sine 30 års erfaring i musik- og teaterbranchen allerede som rådgiver og forhandler for udøvende kunstnere i kontraktspørgsmål, ligesom han varetager management for en række artister.

Derudover er du altid velkommen til at kontakte skuespillerforbundet, der gerne vejleder dig op til en lønforhandling eller ved spørgsmål i forbindelse med kontrakter.

DEBAT

Brug danske sangere!

Danske klassiske sangere benyttes ikke længere af medierne ved transmissionerne fra kongelige fester eller indsamlings-shows. Arrangørerne ved tilsyneladende ikke, at muligheden er til stede.

Det Kgl. Teater og Den Jyske Operas ledelse har tydeligvis også et problem, hvad angår brugen af danske sangere. For eksempel kunne vi for ikke så længe siden se Den Jyske Opera præsentere en i øvrigt glimrende opførelse af La Bohème, hvor stort set alle rollerne var besat med udlændinge. Også Det Kgl. Teater benytter ofte udenlandske sangere til partier, som burde kunne besættes med danske sangere.

Da Den Jyske Operas afgangende chef i sin tid trådte til, fyrede hun den gamle garde af danske sangere og erstattede dem med udenlandske. Men hvorfor?

Resultatet er, at Den Jyske Opera i dag sender den ene forestilling efter den anden rundt i provinsen, hvor der synges på et sprog, publikum sjældent forstår. Jeg kender godt argumentet med, at 'man kan alligevel ikke forstå, hvad de synger'. Men jeg vil påstå, at det danske sprog er sangbart, og at man skal kunne forstå, hvad der bliver sunget.

Da Den Jyske Opera sidst søgte ny chef, havde man chancen for at skifte linje. Man havde oven i købet en dansk kandidat, som havde blik for de muligheder, der kunne markere deres teater som et fødested for bl.a. nyuddannede danske sangere.

Når det danske samfund betaler formuer for at uddanne sangere, så må det også være rimeligt, at de bestemmende chefer først og fremmest retter blikket mod dem, og giver dem chancen for at udvikle sig.

Udlændinge, der kommer til opera i Danmark og ser, hvor mange udenlandske sangere, man benytter, kan nemt få det indtryk, at de danske ikke er gode nok. Vi bruger formuer på at uddanne hver sanger. Men får det danske publikum fuld valuta for de penge? Kan vi i dag besætte de store roller med vore egne kræfter? Problemet er måske, at vi ikke uddanner tilstrækkelig mange kvalificerede solister.

Det er ikke nødvendigvis ensbetydende med, at den undervisning, de får herhjemme, ikke er god nok, men snarere, at den ikke er tilstrækkelig. Antallet af timer på årsbasis er under halvdelen af, hvad vi i min tid modtog, og hvad sangerne fra østlandene modtager. Ikke desto mindre kan vi glæde os over mange danske sangers succes – i udlandet.

I London har man to operakompagnier: The Royal Opera (Covent Garden) og English National Opera (ENO). ENO benytter fortrinsvis engelske sangere og synger repertoire på engelsk, i modsætning til The Royal Opera, som for længst har manifesteret sig som et fornemt internationalt operahus, der ovenikøbet ofte har glæde af danske gæstesangere.

Lad den Jyske Opera fungere som ENO for danske sangere, som synger repertoire på dansk.

DEBAT *fortsat*

Jeg vil påstå, at vi har et kulturpolitisk problem, og at det ikke vil være manglende 'respekt for armslængde-princippet', at politikerne drøfter det. De skal naturligvis ikke kunne bestemme sådan noget som repertoire og sangerbesætning, men man kan lægge nogle faste, ydre rammer, som sikrer, at de sangere, vi uddanner, i hvert fald ikke bliver udelukket fra de danske scener.

Vores nationale opera har, takket være de hensynsløse nedskæringer, ikke længere en international status – og får det næppe foreløbig. En konsekvens af det kunne være at styrke ensemblet ved at vælge opgaver, der passer til de engagerede sangere, og så kun i ny og næ engagere gæster. Derved tager ledelsen ansvaret for ensembles og den enkelte sangers kunstneriske udvikling. Men desværre måles en kunstnerisk leders kvalifikation og succes i dag først og fremmest på hans evne til at overholde budgettet. Vi har allerede set de første resultater af den tankegang

Man kunne frygte, at operachef Sven Müller er hyret til at minimere antallet af danske ensemblesolister, for så at engagere dem fra forestilling til forestilling. 'Brug og smid væk'. Det viser sig gang på gang at være en dyr affære. Men jeg håber, at operachefen vil tage afstand fra en sådan fremgangsmåde.

Det første sidst. Hvorfor er det, at danske sangere med en klassisk baggrund ikke længere bliver brugt til det populær-klassiske repertoire ved de store indsamlings- og fødselsdagsfester i radio og tv? Vi skal værne om vort særkende af alle danske kunstnere og ensembler på en bred front. Vi har mange danske talenter. Brug dem!

Tonny Landy

Tidl. operasanger ved Det Kgl. Teater og tidl. forstander for Det Kgl. Teaters Opera-akademi

Runde fødselsdage

Tinja Sterndorff	2. maj	50 år
Morten Thunbo	9. maj	50 år
William Kisum	17. maj	85 år
Mogens Pedersen	26. maj	85 år
Pernille Sørensen	2. juni	50 år
Mette Munk Plum	8. juni	60 år
Camilla Søeberg	9. juni	50 år
Inger Hovman	9. juni	70 år
Malene Krogh	9. juni	70 år

MED FOKUS PÅ DIT HÅNDVÆRK

FILMSKUESPIL

Charlotte Sach Bostrup, onsdage 4.-18/5, samt fredag 27/5

Filmskuespil handler mere om, hvad du tænker end hvad du følger. Hvordan kan du bedst forberede dig? Og hvad er vigtigst at fokusere på, når kameraet ruller? I undervisningsforløbet får du mulighed for at få svar på alle dine spørgsmål om filmskuespil-teknik, og der arbejdes med forberedelsesteknikker, tekstanalyse, casting, over/underspil, handlingsverber, emotionel hukommelse, interaktion, karakterarbejde, kamerateknik, nærvær og scener med fast tekst.

Charlotte Sachs Bostrup er uddannet fra Teater Får302 og på Film-skolens manuskript linje og har arbejdet med teatersport, impro-teater og hun har medvirket i søndagssatire på DR, og mange børne- og underholdningsprogrammer. Desuden har hun instrueret en lang række forestillinger. Ud over teater og skuespil har hun instrueret både novellefilm og flere spillefilm, bl.a. Anja og Viktor, samt Karla-filmene og senest Kartellet.

HOLD ØJE MED KOMMENDE KURSER:

KAMPENS KUNST

David Sakurai, 21-22/5, hurtig tilmelding

På dette kursus arbejder vi med grundlæggende kampkunstteknik, stunt-koreografi og iscenesætning af kamp til teater og film. David Sakurai er uddannet skuespiller og har over 25 års kampkunst-erfaring og arbejdet med nogle af de mest anerkendte "action-koreografer" fra den internationale filmverden.

SELFTAPE OG CASTINGKURSUS

Julie Wieth, Aalborg, 6-8/6 samt Aarhus, 9-10/6, frist 3/5

Kurset har til formål at give skuespilleren de bedst mulige redskaber til at forberede, optage og afsende et selvcast/ selvtape, altså en casting hvor man ikke har casteren til rådighed som sparrings-partner.

Julie er uddannet skuespiller, men har de sidste mange år arbejdet som caster på tv- og webserier, spillefilm og reklameproduktioner i både Danmark og udlandet.

SHAKESPEARE PÅ HAMLETSCENEN

Declan Donnellan, frist 1/6

2 dages workshop og forestilling med den internationalt anerkendte engelske instruktør Declan Donnellan. 'The Actor and the Target' er en af de bøger Declan Donnellan har skrevet om skuespillerens arbejde.

Declan Donnellan er også stifter af det internationalt anerkendte kompagni Cheek by Jowl, som gæstespiller på HamletScenen i år med 'Measure for Measure.' Cheek by Jowl turnerer over hele verden med stor succes. Glæd jer til at møde og arbejde med denne teaterkapacitet.

LÆS MERE OG TILMELD DIG KURSERNE PÅ
SKUESPILLERFORBUNDET.DK/DSF-STUDIO

D'O'INK

Af Mikkel Stubbe Teglbjærg

Den åndelige fattigdoms modstykke

For øjeblikket sidder jeg med i mange sammenhænge, hvor dagsordenen kredser om det samme spørgsmål - kunstens betydning for samfundet. Det har vi været optaget af i lang tid og i mange år, men i denne tid er det om muligt endnu mere presserende at tale om det og nævne det højt. Og det skyldes verden af i dag.

Vi lever i overfladen og helst også i overhalingsbanen, mange af os. Vi ser reklamer om, hvad vi "fortjener" og har ret til - et nyt køkken, en dyr ferie, at blive hørt eller set. Vi bliver mere og mere fortravlede, ukoncentrerede, og skal gøre det hele samtidigt. Vi konkurrerer om det mest interessante liv, lægger billeder op af mad, nye frisurer, vores dyr, vores børn og venner. Det går hurtigere og hurtigere, og vi afbrydes og afbryder konstant os selv for at måle og spejle os i andres liv.

Som om det ikke var nok, rammes vi også af en stadig mere grov tone, hvor vi end vender os hen. Folk sviner konsekvensløst hinanden til på de sociale medier. Liker og hadet i et væk. Skælder og smileyer. Og selv hvis man forsager de sociale medier, er det svært at stå af strømmen af oplysninger, for e-mails vælter ind i døgn drift, og mobilen er konstant i sving. Altid ved hånden, sjældent slukket. Der er ikke helle nogen steder.

Jeg fordømmer ikke udviklingen, som trods alt også betyder, at verden er blevet mindre, og at vi indimellem også er i stand til at være bedre i dialog med hinanden og hjælpe hinanden. Jeg er selv en del af den, jeg liker og fordømmer, fotograferer og mener. Og presses samtidig af udviklingen.

Og netop derfor bliver det mere og mere tydeligt for mig, at i en verden, der aldrig pauser, i en verden, hvor vi hele tiden skal præstere, være på forkant og kun sjældent retter vores fulde opmærksomhed mod én ting, i den verden er der mere end no-

gensinde brug for kunst.

For kunst er andet og mere end selve det, vi ser i teatret eller på skærmene. Kunsten er ganske ufravigelig og insisterende i sit krav til os. Den kræver opmærksomhed, og den tvinger os til at fokusere. Kunsten løfter os ud over os selv. Vi kræves - for et øjeblik - helt og fuldt - og kan bare være. Uden at skulle noget som helst. Og det har mennesket brug for en gang imellem. Vi har mere end nogensinde brug for en ro, hvor vi ikke skal præstere, men blot nyde, forstå, glemme og være en del af et fællesskab, der oplever det samme. Det kan kunst give os (hvis mobilen vel at mærke bliver i lommen).

Kunsten beriger os åndeligt i en verden, der ind imellem kan virke åndeligt fattig. Og det gælder, efter min mening, uanset hvilken form for kunst, det er. Uanset, om vi ser en revy eller en Shakespeareforestilling. Uanset om vi følger med i en serie om politik eller om ungdommens kvaler, og uanset om vi vælger en musical eller går til en afgangsforestilling.

Vi bliver en del af en anden form for fællesskab, hvor det er til-ladt bare at være til, i stilhed, som mennesker.

Om vi vil le eller græde, lære eller flyde med.

Katja Holm

Foto: Karoline Lieberkind

TEATER V

FEST

THE BRITISH THEATRE GUIDE

THE REVIEWS HUB

THE SCOTSMAN

METRO (UK)

THE LIST

THE SKINNY

RED BASTARD

EDINBURGH FESTIVALS

THE

1.-3. JUNI

OPLEV JONATAN SPANG I DEN TANKEVÆKKENDE TEATERLEG

RØD KANIN HVID KANIN

INGEN INSTRUKTØR

INGEN FORBEREDELSE

NY SKUESPILLER HVER GANG

2. JUNI

GRØNNEGADE TEATER

**JORDEN RUNDT
I 80 DAGE**

4.-5. JUNI

NÅR ALT GÅR I NILFISK

NOSTALGI OG DANSKE HITS FRA 1960'ERNE

4.-5. JUNI

TEATRET MØLLEN

EN MAND DER HEDDER OVE

6. JUNI

LIMFJORDSTEATRET

TRÆT LEVER OG TUNGT HJERTE

EN INTIMKONCERT OVER TOM WAITS' POETISKE FORTÆLLINGER

11.-12. JUNI

JYLLANDSPOSTEN

POLITIKEN

UNGT TEATERBLØD

ODENSE TEATER

HVEM HAR ÆREN?

KULTURKONGEN

FYENS STIFSTIDENDE

10.-12. JUNI

PRØVEHALLEN

PORCELÆNSTORVET 4
VALBY

2 MIN FRA VALBY STATION
500 PARKERINGPLADSER

TEATERBILLETTER.DK 70202096 / TEATER-V.DK